

DOSTOPNOST NAŠIH ULIC IN STAVB

za slepe ljudi

Kaj lahko vsi storimo zanjo?

Ob dnevu bele palice želimo osveščati o problematiki slepih in slabovidnih. Vrste ovir v vsakdanjem življenju otežuje njihovo že tako težko življenje. Vzemimo si minuto in preberimo, kaj lahko storimo videči, Lions člani in vsi ljudje dobre volje.

Ljudje, ki se ne soočamo z invalidnostjo, o dostopnosti prostora pogosto ne razmišljamo, ker ovire na poteh preprosto zaobidemo. S težavami, povezanimi z dostopnostjo, se srečamo šele takrat, **ko smo poškodovani ali bolni**. Takrat je vse težje. Z njimi pa se vsak dan soočajo starejši, gibalno ovirani, ljudje z okvarami vida in/ali sluha, ljudje s trenutnimi ali trajnimi poškodbami, ljudje z motnjami v duševnem razvoju in drugi.

Arhitekti, upravljavci cest in stavb in javni uslužbenci v skladu s poklicnimi standardi skrbijo za to, da javni prostor počasi postaja vse bolj dostopen. Z **nižanjem robnikov** omogočajo prehod čez cesto z invalidskim vozičkom, s postavljanjem **zvočnih semaforjev** poskrbijo, da čez cesto lahko varno pridejo ljudje z okvarami vida. Mogoče ste tudi v vašem kraju v zadnjem času na tleh opazili nenavadne vzorce, ki jih nameščajo v tlakih. To so **taktilne oznake**, ki slepim in slabovidnim olajšajo orientacijo na cestah, trgih in tudi v javnih ustanovah. Postavljene so po pravilih, ki se jih morajo uporabniki naučiti. S svojo grobo strukturo človeku, ki hodi z belo palico, sporočajo določene stvari. **Čepaste oznake** ga na primer opozorijo, da je bolj pozoren, saj je v bližini nevarnost (npr. rob ceste) ali ga obvestijo da je v bližini pomembna informacijska tabla. **Rebraste oznake** s smerjo svojih reber sporočajo, v kateri smeri je varna pot brez ovir.

Slika: Taktilne oznake pomagajo slepim, da se lažje orientirajo v prostoru. Z belo palico pešec sledi rebrom. Čepaste oznake so bolj grobe, na njih se palica zaustavi oz. zatrese. To mu pove, da se na tem mestu spremeni smer.

Arhitekturne prilagoditve so torej že del rednega izboljševanja javnega prostora, strokovnjaki za dostopnost skrbimo za to, da so čimbolj usklajene in po meri uporabnikov.

KAJ LAHKO NAREDIMO VSI?

Nekaj preprostih **nasvetov kaj pa lahko naredimo vsi skupaj in vsak posebej**, da omogočimo neovirano uporabo naših ulic in stavb tudi ljudem z oviranostmi? Poglejmo nekaj najpomembnejših dejanj, s katerimi lahko vsak od nas vpliva na boljšo dostopnost.

NA POTI IN HODNIKE NE POSTAVLJAM OVIR

Ovire na poti niso prijetne za nikogar, slepim in slabovidnim pa lahko zelo otežijo pot. Najpogosteje so to:

- Razni predmeti (oglaševalske table, korita, stoli in mize, stojala za kolesa in drugo), ki jih postavimo ob objektih in na hodnikih.

Ti so še posebej nevarni, če posegajo na vodilno pot za slepe in slabovidne ljudi. Uporabniki bele palice hodijo ob robovih hiš, pločnikov, saj s palico sledijo robovom. Če na te robove (ali celo na taktilne oznake) postavimo ovire, jim pot zelo otežimo.

- Kolesa, ki jih odložimo ob fasadah in ob vhodih v objekte.

Kolesa vedno pustimo na površinah, namenjenih ustavljanju koles; slep ali slaboviden človek se lahko sicer poškoduje, ko se zaleti v kolo, ki je parkirano sredi pločnika.

- Psi, ki jih lastniki pustimo pred vhodom v objekt.

Če slep človek psa ponesreči dregne z belo palico, se lahko poškodujeta oba.

- Avtomobili in druga prevozna sredstva, ki jih parkiramo na pešpoteh.

Ko si želimo sami skrajšati pot, s tem da parkiramo na peš poteh, se spomnimo, da jo bomo s tem nekemu zelo podaljšali ali celo prekinili, v najslabšem primeru pa smo lahko krivi tudi za nesrečo.

Slika: Ovire na pločnikih zelo otežujejo pot po pločniku ljudem z okvarami vida: 1 neprimerno parkirana kolesa na taktilni oznaki. 2 Avtomobili in druge ovire na pločniku pogosto povzročijo, da se jim moramo izogniti tako, da stopimo na cesto. Slepri pri tem lahko izgubijo orientacijo. 3 Skiroji za skupno uporabo so pogosto odloženi na zelo neprimernih mestih.

VZDRŽUJEM DREVNINO IN OGRAJE NA VRTU

Če drevnina (žive meje, grmi, drevesa) na robovih vrtov ni vzdrževana, se bela palica vanjo pogosto zaplete. To je neprijetno, pot je počasnejša. Še posebej nevarna pa je drevnina, ki posega na pot v višini glave, saj lahko slepega človeka poškoduje. Tudi razne poškodbe na tlakih, ograjah in zidovih okrog naših hiš so lahko razlog za poškodbe.

RAZUMEM POSLEDICE TIHE IN HITRE VOŽNJE PO PEŠČEVIH POVRŠINAH

Uporabniki **električnih skuterjev** in skirojev ter kolesarji pozabijo (ali pa ne vedo), da jih številni pešci ne morejo pravočasno opaziti in predvideti njihovega gibanja. Pešci z okvarami vida oz. sluha jih lahko zaznajo šele takrat, ko so vozila v njihovi bližini. Si lahko predstavljate, kako se prestrašijo?

SEM UVIDEVEN IN POTRPEŽLJIV

Bodimo pozorni na ostale udeležence v prometu in reagirajmo uvidevno! **Bela palica** je pripomoček, ki daje jasno informacijo, da ima človek, ki jo uporablja **resno okvaro vida**. Vendar se zavedajmo, da vsi ljudje z okvaro vida NE uporabljajo bele palice. Pogosto tudi ne vemo, da ima človek **okvaro sluha, motnje v duševnem razvoju** ali kakšno drugo stanje, ki poslabšuje njegovo zaznavanje. **Zavedajmo se**, da lahko slep ali slaboviden človek zaide na kolesarsko stezo. To se zelo pogosto zgodi takrat, ko se mora izogniti oviri na peščevi poti. Če srečamo osebo z belo palico, se umaknemo od roba, ki mu slepa oseba sledi.

Delujmo tako, da bo prostor prijazen in prijeten za vse ljudi. Poskrbimo, da bo dostopen.

Andreja Albreht in dr. Andreja Zapušek Černe, Zavod DOSTOP